

To Love and to Cherish

ห้วยน้ำ

หาดทรายสูง บ้านลาดเจริญ อำเภอบางบาล
จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้คนผูกโยงการผ่านร้อนผ่านหนาวของห้วยน้ำสองต้นนี้
เข้ากับชีวิตที่ฝ่าฟันทุกขุบเคียงข้างกัน
จึงยกให้ต้นห้วยน้ำคู่เป็นสัญลักษณ์แห่งความรักอันมั่นคง

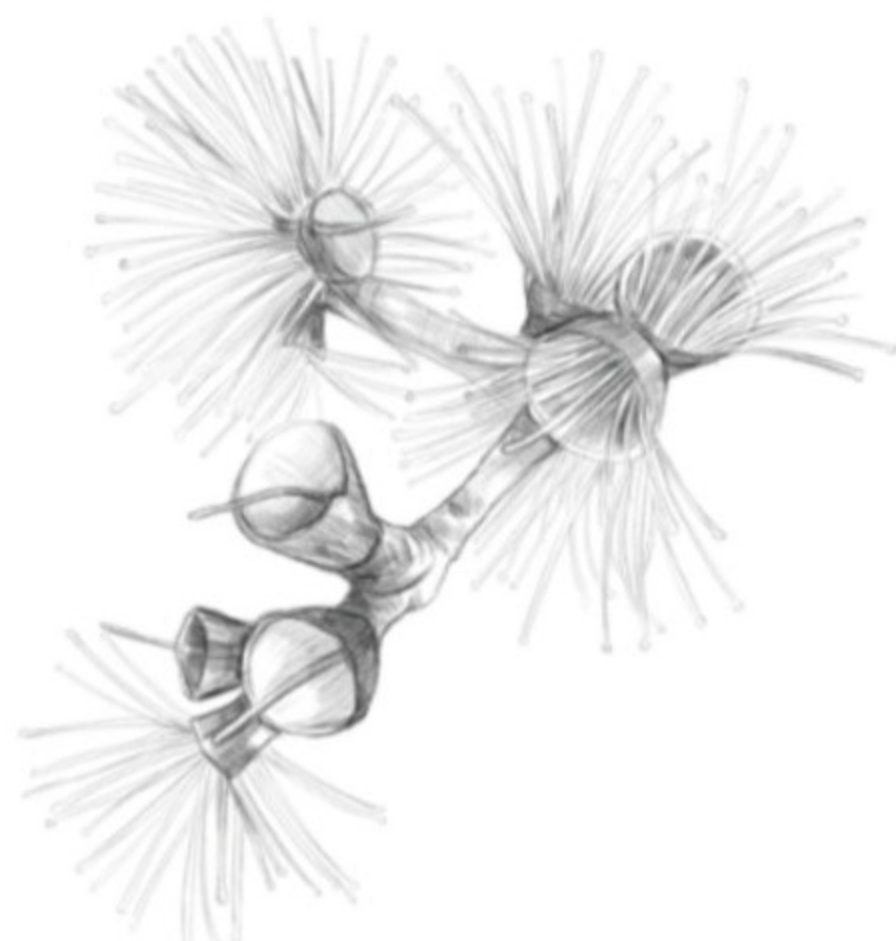

ณ จุดหักเหของสายน้ำโขงที่อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี แม่น้ำน่านาชาติ
สายนี้ล่องมาแล้วเลี้ยวโค้งเป็นรูปตัวยู เปลี่ยนทิศทางการไหลจากแนวตะวันตกสู่
ตะวันออกมาเป็นแนวเหนือสู่ใต้ ทำให้บริเวณดังกล่าวมีตะกอนทรายเนื้อละเอียด
สะสมทับถมรวมกันเป็นบริเวณมหาศาล กระทั่งกลายเป็นเนินสูงดูแปลกตา เรียก
กันต่อมาว่า 'หาดทรายสูง' ทอดตัวขนานกับลำน้ำเป็นระยะทางร่วมร้อยเมตร

หาดทรายน้ำจืดแห่งบ้านลาดเจริญ อำเภอบางบาล จังหวัดอุบลราชธานี เป็นแหล่ง
ท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นมานาน แต่เพิ่งได้รับการพัฒนาอย่างจริงจังและ
ประชาสัมพันธ์ในวงกว้างช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา นอกจากภูมิทัศน์แปลกตาอันเป็น
ผลงานการกัดเซาะและการพัดพาของน้ำแล้ว บริเวณใกล้เคียงยังมี 'ต้นห้วยน้ำ
คู่รัก' เป็นอีกหนึ่งแรงดึงดูดสำคัญให้หลายคนแวะไปเยี่ยมชม

ห้วยน้ำหรือหมากห้วยเป็นไม้ยืนต้นที่มีถิ่นกำเนิดในทวีปเอเชียเขตร้อน เช่น อินเดีย
พม่า มาเลเซีย เดิบโตได้ในทุกภูมิภาคของประเทศไทย แต่เนื่องจากเป็นพันธุ์ไม้
ชอบน้ำและมีความทนทานอย่างมากต่อสภาพน้ำท่วมซึ่งจึงมักพบใกล้ๆ แหล่งน้ำ
ไม่ว่าจะเป็นแม่น้ำ ลำธาร น้ำตก รวมถึงบริเวณที่น้ำท่วมขังบ่อยครั้งอย่าง 'ป่าบุง
ป่าทาม' ซึ่งเป็นระบบนิเวศที่มีลักษณะเฉพาะในพื้นที่ราบน้ำท่วมถึง เช่นหาด
ทรายสูงแห่งนี้

หากใช้เวลาเดินสำรวจละแวกนี้สักพักจะสังเกตเห็นต้นห้วยน้ำน้อยใหญ่ขึ้น
กระจายอยู่ตลอดแนวชายฝั่ง มีมากจนอาจยกให้เป็นพันธุ์พืชเจ้าถิ่น เพียงแต่คูรัก
สองต้นนี้ยืนอยู่แนวนอกสุด ไร่สิ่งบดบัง จึงเห็นได้ชัดเจนเมื่อมองจากแม่น้ำโขง ทั้ง
ยังมีลักษณะโดดเด่นกว่าใคร ทำให้ได้รับความสนใจเป็นพิเศษ

แม้คนทั่วไปดูด้วยตาอาจไม่รู้ลึก แต่ห้วยน้ำคูรักขนาดเล็กริมริ้วฝายร่วมสองร้อยปีแล้ว ด้วยความเป็นสายพันธุ์เล็กความเก่าแก่จึงต้องสังเกต
ที่ลำต้น สองต้นนี้เจริญเติบโตใกล้ชิดกันมาก ลำต้นทั้งคู่บิดโค้งอย่างอิสระ แต่ต่างโน้มเอียงเข้าหากันเล็กน้อย ขณะที่กิ่งก้านพาดเกี่ยวสอด
ประสาน กลุ่มใบที่ค่อนข้างแน่นที่บริเวณรวมกันอย่างกลมกลืน ดูคล้ายต้นไม้สองต้นยื่นเคียงข้างอยู่ใต้ร่มเงาเรือนยอดเดียวชวนให้
จินตนาการถึงสองชีวิตที่ผูกพันยาวนานและโอบกอดกันด้วยความรัก

To Love and to Cherish

แม่น้ำโขงเป็นมหานทีที่มีสองฤดูกาล คือฤดูน้ำหลากและฤดูน้ำแล้ง ระดับน้ำใน
แม่น้ำก็แตกต่างกันอย่างชัดเจน บางพื้นที่อาจต่ำมากถึงสิบเมตร ฤดูน้ำหลากเริ่ม
ต้นประมาณเดือนมิถุนายน เมื่อมรสุมพายุฝนเทกระหน่ำ ทำให้ระดับน้ำใน
แม่น้ำโขงเพิ่มสูงขึ้นนานหลายเดือน ทั้งยังไหลเชี่ยวกร่าวด รัดเซาะแก่งหินผา
พัดพาแร่ธาตุตะกอนดินตะกอนทรายมาเพิ่มเติมความอุดมสมบูรณ์ให้พืชพันธุ์
สองฝั่งโขง กระทั่งหมดฝนไปสักพัก ราวเดือนธันวาคมหรือมกราคมจึงเข้าสู่ฤดูน้ำ
แล้ง ซึ่งระดับน้ำลดลงเรื่อยๆ ปล่อยให้พื้นที่ริมตลิ่งและแก่งหินผาไหลพันน้ำ รอค
คอยการท่วมของน้ำหลากในรอบถัดไป...เกิดขึ้นและหมุนเวียนตามธรรมชาติเช่น
นี้มาแสนนาน

ต้นห้วยน้ำคูรักรวมถึงเพื่อนฝูงห้วยน้ำละแวกนี้ได้รับอิทธิพลจากวงจรมหาน้ำ
แล้งถาวรน้ำ น้ำที่ไต่ระดับขึ้นช่วงเดือนมิถุนายนจะท่วมเรือนยอดจากเมิดภายใน
เวลาไม่กี่วันหนึ่งเดือน พลพรรคห้วยน้ำทั้งหมดจะจมอยู่ใต้น้ำเช่นนี้นานหลายเดือน
ในสภาพที่โอบล้อม จวบจนราวเดือนมกราคมต้นห้วยน้ำจึงกลับมาอวดโฉมใน
สภาพที่กิ่งก้านโกร๋น ก่อนจะผลิใบใหม่และออกดอกอย่างเง่งrieb

ข้างเข้าเดือนมีนาคมผลห้วยน้ำก็คึกคัก ทยอยเปลี่ยนสีจากเขียวเป็นม่วงดำ ชาว
บ้านก็จะมาเก็บผลสุกเหล่านั้นเพื่อนำไปแปรรูปเป็นสมุนไพรห้วยน้ำและน้ำหมาก
ห้วยน้ำ สองผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นชื่อของชุมชนเขมราฐ

หากเปรียบการจมอยู่ใต้น้ำเป็นห้วงยามของความ
ยากลำบาก การผลิใบใหม่และการออกดอกผลย่อม
เทียบได้กับช่วงแห่งความสุขสันต์ หลายคนที่รู้ลึกถึง
การผ่านร้อนหนาวอันยาวนานของห้วยน้ำสองต้นนี้
และผูกโยงความหมายเข้ากับชีวิตที่ฟันฝ่าทุกขุบ
เคียงข้างกัน จึงยกให้ต้นห้วยน้ำคู่เป็นสัญลักษณ์แห่ง
ความรักอันมั่นคง

ทว่าสถานการณ์การขึ้น-ลงของน้ำในแม่น้ำโขงวันนี้ผิดเพี้ยนไปจากวงจรดั้งเดิมมาก เกิดความผันผวน 'ท่วมหน้าแล้งแห้งหน้าฝน' บ่อยครั้ง
ขึ้นเรื่อยๆ ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา สาเหตุหลักมาจากการสร้างเขื่อนกั้นแม่น้ำโขงตอนบนนับสิบแห่งในเขตสาธารณรัฐประชาชนจีนและอีก
หนึ่งแห่งในเขตสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า ทั้งหมดตั้งอยู่ก่อนแม่น้ำโขงจะลัดเลาะถึงบริเวณหาดทรายสูง
ตำแหน่งที่ห้วยน้ำคูรักยืนต้นอยู่

สิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่เหล่านี้ไม่เพียงเข้าควบคุมระดับน้ำในแม่น้ำด้วยการเปิด-ปิดประตูระบายน้ำ แต่ยังแบ่งกั้นลำน้ำเป็นช่วงๆ กลายเป็น
ตัวกักตะกอนที่ควรไหลเวียนสู่ลำน้ำโขงตอนล่าง ชาวบ้านการอพยพของปลาน้ำจืดจำนวนมาก ทั้งหมดสร้างความสิ้นพระทัยรุนแรงแก่
ระบบนิเวศ ทำลายทรัพยากรประมง และส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตผู้คนสองฝั่งโขงในหลายพื้นที่ แม้ตอนนี้ห้วยน้ำคูรักยังไม่ได้รับผลกระทบ
ชัดเจน ทว่าล่าสุดในปี 2563 นี้ ปฏิทินล่วงหน้าถึงต้นเดือนสิงหาคม ก็ยังไร้แววของฤดูน้ำหลาก อาจเพราะฝนที่ล่าช้าเข้าผสมโรง ทำให้
เขื่อนแต่ละแห่งปล่อยน้ำน้อยลง ฤดูน้ำแล้งของสายน้ำโขงจึงยืดระยะยาวนานยิ่งกว่าเดิม

เป็นเรื่องเกินคาดการที่ว่า ปริมาณตะกอนที่ลดลงและระดับน้ำโขงที่ผันผวนมากขึ้นจะส่งผลกระทบต่อต้นห้วยน้ำคูรักรวมถึงพันธุ์ไม้พิเศษ
อื่นๆ ในที่ราบลุ่มแม่น้ำอย่างไร หรือหาดทรายสูงจะยังคงอยู่หรือไม่

หากสัญลักษณ์แห่งความรักของต้นไม้ที่เฝ้ายามาถึงสองร้อยปีถึงคราวต้องจบไปด้วยน้ำมือมนุษย์ในวันนี้ คงต้องถือเป็นโศกนาฏกรรม